ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄ

0010 ք. Երևան, Կառավարական տուն 1

№ 02/05.1/38472-2024

ՀՀ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐ-ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ
ԴԱՎԻԹ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆԻՆ

Հարգելի՛ պարոն Առաքելյան,

Համաձայն «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական օրենքի 66-րդ և 77-րդ հոդվածների՝ Ձեզ ենք ներկայացնում՝

1) «Առևտրի և ծառայությունների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին», «Գովազդի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին», «Տեսալսողական մեդիայի մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին», «Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին», «Երեխայի իրավունքների մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին» և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի փաթեթի (Պ-937-07.10.2024-ՏՀ-011/0) վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առաջարկությունը:

2) Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2024 թվականի հոկտեմբերի 8-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ներկայացուցիչ (հարակից զեկուցող) նշանակելու մասին» N 1004 - Ա որոշումը:

Հարգանքով՝

ԱՐԱՅԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Կատարող՝ Պետրոս Քացախյան
Ազգային ժողովի հետ կապերի վարչության խորհրդական՝ կառուցվածքային ստորաբաժանումներում առանձին գործառույթներ համակարգող
Հեռ. 010515686
Էլ փոստ՝ petros.qatsakhyan@gov.am

«ԱՌԵՎՏՐԻ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ԳՈՎԱԶԴԻ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ՏԵՍԱԼՍՈՂԱԿԱՆ ՄԵԴԻԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ԵՐԵԽԱՅԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԵՎ «ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՓԱԹԵԹԻ (Պ-937-07.10.2024-ՏՀ-011/0) ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը «Առևտրի և ծառայությունների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին», «Գովազդի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին», «Տեսալսողական մեդիայի մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին», «Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին», «Երեխայի իրավունքների մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին» և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի փաթեթի (այսուհետ՝ փաթեթ) վերաբերյալ հայտնում է հետևյալը.

«Առևտրի և ծառայությունների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ.

1) նախագծի վերնագրից անհրաժեշտ է հանել «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ» բառերը՝ հիմք ընդունելով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 18-րդ հոդվածի 3-րդ մասը.

2) նախագծի 1-ին հոդվածում առաջարկում ենք՝

ա. «31-րդ մասով» բառը փոխարինել «31-րդ և 32-րդ կետերով» բառերով,

բ. լրացվող կետերը համարակալել և շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«31) էներգետիկ ըմպելիքներ՝ ալկոհոլային կամ ոչ ալկոհոլային տոնուսը բարձրացնող ըմպելիքներ, որոնցում կոֆեինի ընդհանուր քանակը գերազանցում է 150 մգ/լ-ը և որոնք պարունակում են մեկ կամ ավելի տոնուսը բարձրացնող նյութ կամ հանքային նյութեր կամ դյուրամարս ածխաջրեր կամ վիտամիններ կամ վիտամինանման նյութեր կամ էներգետիկ նյութափոխանակության հիմնանյութեր (սուբստրատներ) կամ խթանիչներ, այդ թվում՝ բուսական ծագման նյութեր (բաղադրիչներ), բացառությամբ թեյի, սուրճի.

32) ավտոմատ ինքնասպասարկող սարք՝ առևտրային գործառնությունների իրականացման համար նախատեսված էլեկտրոնային ծրագրատեխնիկական սարք, որն ապահովում է առևտրի իրականացումը կամ ծառայությունների մատուցումը առանց աշխատակցի անմիջական միջամտության:»:

Առաջարկվող խմբագրությամբ առավել հստակեցվում է «էներգետիկ ըմպելիքների» հասկացությունը, իսկ 32-րդ կետով լրացվող «ավտոմատ ինքնասպասարկող սարք» հասկացության վերաբերյալ հայտնում ենք, որ նախագծով նախատեսվում է արգելք սահմանել ավտոմատ սարքավորումներով և տեխնիկական այլ միջոցներով ալկոհոլային խմիչքների և էներգետիկ ըմպելիքների վաճառքի համար, մինչդեռ գործող օրենքով ոչ ավտոմատ սարքավորումներով և ոչ էլ այլ տեխնիկական միջոցներով վաճառքի վերաբերյալ առանձին կարգավորումներ նախատեսված չեն: Ներկայումս Երևանի քաղաքապետարանի կողմից մշակվել և շրջանառության մեջ է դրվել «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» և հարակից օրենքներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքների նախագծերի փաթեթը, որոնցով նախատեսվում է փոփոխություններ կատարել նաև օրենքում՝ առանձին կարգավորելով համայնքի վարչական տարածքում շենքերից, շինություններից դուրս ավտոմատ ինքնասպասարկող սարքերի միջոցով առևտուր իրականացնելու կամ ծառայություններ մատուցելու կարգը, պայմանները, սահմանափակումները, ինչպես նաև վաճառվող ապրանքների կամ մատուցվող ծառայությունների թույլատրվող տեսակները.

3) նախագծի 2-րդ հոդվածում՝

ա. 1-ին կետում «ավելացնել» բառը փոխարինել «լրացնել» բառով՝ հիմք ընդունելով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 33-րդ հոդվածի 3-րդ մասը,

բ. 2-րդ կետով լրացվող նոր 16.2-րդ մասում «ավտոմատ սարքավորումներով» բառերը փոխարինել «ավտոմատ ինքնասպասարկող սարքերով» բառերով,

գ. նույն հոդվածում անհրաժեշտ է ապահովել հերթական համարակալում՝ նկատի ունենալով 2-րդ կետի կրկնակի առկայությունը,

դ. նույն հոդվածի 3-րդ կետով լրացվող նոր 26-րդ մասի համաձայն՝ «26. Վաճառքի ցուցադրված էներգետիկ ըմպելիքները պետք է ապահովված լինեն առանձնացված սպառողական դարակաշարով (հատվածով)՝ «Էներգետիկ ըմպելիք» նշումով և պարունակեն «Խորհուրդ չի տրվում օգտագործել մինչև 18 տարեկան երեխաներին, հղիության և կրծքով կերակրելու ժամանակ, ինչպես նաև նյարդային բարձր գրգռվածությունից, անքնությունից, զարկերակային բարձր ճնշումից տառապող անձանց» ընթեռնելի գրառում և լինեն տեղադրված տեսանելի վայրում:»:

Սույն նշումից կարող է տարընկալում առաջանալ այն մասին, թե արդյո՞ք համապատասխան ընթեռնելի գրառումը վերաբերում է դարակաշարին, թե պետք է փակցված լինի ըմպելիքների վրա, հետևապես առաջարկում ենք հետևյալ ձևակերպումը.

«26. Վաճառքի ցուցադրված էներգետիկ ըմպելիքները պետք է ապահովված լինեն առանձնացված սպառողական դարակաշարով (հատվածով)՝ «Էներգետիկ ըմպելիք» նշումով: Դարակաշարը (հատվածը) պետք է ունենա «Խորհուրդ չի տրվում օգտագործել

մինչև 18 տարեկան երեխաներին, հղիության և կրծքով կերակրելու ժամանակ, ինչպես նաև նյարդային բարձր գրգռվածությունից, անքնությունից, զարկերակային բարձր ճնշումից տառապող անձանց» ընթեռնելի և տեսանելի վայրում տեղադրված գրառում:»:

«Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ.

Նախագծի 1-ին հոդվածի 2-րդ կետում «չորրորդ պարբերության» բառերը անհրաժեշտ է փոխարինել «երկրորդ մասում» բառերով՝ ինկորպորացիայի արդյունքում խնդիրներից խուսափելու նպատակով:

Նախագծի 2-րդ հոդվածի 3-րդ կետով լրացվող 47-րդ մասում «(հատվածով)» բառից հետո «և» շաղկապը փոխարինել «կամ» շաղկապով:

Նախագծի 2-րդ հոդվածի 3-րդ կետով լրացվող 47-ով նախատեսվող 158-րդ հոդվածի 47-րդ մասով նախատեսված իրավախախտումների գործերի քննությունն առաջարկում ենք վերապահել տեղական ինքնակառավարման մարմիններին:

«Գովազդի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ.

1) նախագծի վերնագրից հանել «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ» բառերը.

2) նախագծի 2-րդ հոդվածի 1-ին կետի «դ» կետում նույն մասի «ը» կետին կատարած հղումն անհրաժեշտ է վերանայել՝ նկատի ունենալով, որ լրացվող 1.1-ին մասը չունի «ը» կետ:

Հաշվի առնելով վերոգրյալն առաջարկում ենք 1.1-ին մասը լրացնել «ը» կետով հետևյալ բովանդակությամբ.

«ը) այն գովազդը, որի ժամանակ չի նշվում՝ «արգելվում է օգտագործել մինչև 18 տարեկան երեխաներին, խորհուրդ չի տրվում հղիության և կրծքով կերակրելու ժամանակ, ինչպես նաև նյարդային բարձր գրգռվածությամբ, անքնությամբ, զարկերակային բարձր ճնշմամբ տառապող անձանց: Այդ տեղեկատվությունը պետք է լինի հստակ և ընթեռնելի:»:

«Տեսալսողական մեդիայի մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ.

Նախագծի 1-ին հոդվածում առաջարկվում է «57-րդ հոդվածում 8-րդ մասի» բառերը փոխարինել «14-րդ հոդվածի 5-րդ և 57-րդ հոդվածի 8-րդ մասերում» բառերով և, ըստ այդմ, վերնագրի «ԼՐԱՑՈՒՄ» բառը փոխարինել «ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ» բառով:

«Երեխայի իրավունքների մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին», «Աշխատանքային օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» օրենքների նախագծերի վերաբերյալ առարկություններ և առաջարկություններ չունի:

ՆԱԽԱԳԻԾ

Պ-937-07.10.2024-ՏՀ-011/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ

«ԱՌԵՎՏՐԻ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. «Առեւտրի եւ ծառայությունների մասին» 2004 թվականի նոյեմբերի 24-ի ՀՕ-134-Ն օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 2-րդ հոդվածի 1-ին մասը լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ նոր՝ 31-րդ մասով.

«էներգետիկ ըմպելիքներ՝ ալկոհոլային կամ ոչ ալկոհոլային տոնուսը բարձրացնող ըմպելիքներ, որոնցում կոֆեինի ընդհանուր քանակը գերազանցում է 150 մգ/լ-ը եւ որոնք կարող են պարունակել մեկ կամ ավելի տոնուսը բարձրացնող նյութ, հանքային նյութեր, դյուրամարս ածխաջրեր, վիտամիններ եւ վիտամինանման նյութեր, էներգետիկ նյութափոխանակության հիմնանյութեր (սուբստրատներ) եւ խթանիչներ, այդ թվում՝ բուսական ծագման նյութեր (բաղադրիչներ), բացառությամբ թեյի, սուրճի եւ դրանց հիմքով պատրաստվող ըմպելիքների»:

Հոդված 2. Օրենքի 9-րդ հոդվածում.

1) 16-րդ մասում «ալկոհոլային խմիչքների» բառերից հետո ավելացնել «եւ էներգետիկ ըմպելիքների» բառերը»

2) լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ նոր՝ 16.1.-ին եւ 16.2.-րդ մասերով.

«16.1. Արգելվում է 18 տարին չլրացած անձանց ալկոհոլային խմիչքների եւ էներգետիկ ըմպելիքների վաճառքը կամ որեւէ այլ եղանակով իրացումը:

16.2. Արգելվում է ալկոհոլային խմիչքների եւ էներգետիկ ըմպելիքների վաճառքը ավտոմատ սարքավորումներով եւ տեխնիկական այլ միջոցներով:»:

2) լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ նոր՝ 26-րդ մասով.

«26. Վաճառքի ցուցադրված էներգետիկ ըմպելիքները պետք է ապահովված լինեն առանձնացված սպառողական դարակաշարով (հատվածով)՝ «Էներգետիկ ըմպելիք» նշումով եւ պարունակեն «Խորհուրդ չի տրվում օգտագործել մինչեւ 18 տարեկան երեխաներին, հղիության եւ կրծքով կերակրելու ժամանակ, ինչպես նաեւ նյարդային բարձր գրգռվածությունից, անքնությունից, զարկերակային բարձր ճնշումից տառապող անձանց» ընթեռնելի գրառում եւ լինեն տեղադրված տեսանելի վայրում:»:

Հոդված 3. Օրենքի 11-րդ հոդվածի 6-րդ մասում «ալկոհոլային խմիչքների» բառերից հետո լրացնել «եւ էներգետիկ ըմպելիքների» բառերը:

Հոդված 4. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվանից վեց ամիս հետո:

ՆԱԽԱԳԻԾ

Պ-937[1]-07.10.2024-ՏՀ-011/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ

«ԳՈՎԱԶԴԻ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

***Հոդված** 1.* «Գովազդի մասին» 1996 թվականի ապրիլի 30-ի ՀՕ-55 օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասում «ալկոհոլային խմիչքների» բառերից հետո լրացնել «եւ էներգետիկ ըմպելիքների» բառերը:

Հոդված 2. Օրենքի 15-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասից հետո լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ նոր՝ 1.1.-ին մասով.

«1.1. Էներգետիկ ըմպելիքների գովազդի դեպքերում արգելվում է՝

ա) ներշնչել, որ էներգետիկ ըմպելիքն ունի բուժական, խթանող, հանգստացնող եւ լարվածությունը թուլացնող հատկություններ.

բ) դրդել սպառողներին էներգետիկ ըմպելիքի օգտագործմանը, բացասական գնահատական տալ չափավոր օգտագործմանը կամ չօգտագործմանը.

գ) ստեղծել այնպիսի տպավորություն, որ էներգետիկ ըմպելիքները օգտագործում են սպորտային մրցումներին մասնակցելու եւ հաջողության հասնելու, առողջության պահպանման կամ բարելավման նպատակով ուժային գործողություններ իրականացնելիս կամ դրանց մասնակցությունից հետո ծարավը հագեցնելու համար.

դ) չզգուշացնել էներգետիկ ըմպելիքների չափից ավելի օգտագործման բացասական հետեւանքների մասին՝ սույն մասի «ը» կետով սահմանված տեքստի տեղադրմամբ կամ հնչեցմամբ:

ե) ներշնչել, որ էներգետիկ ըմպելիքներն օգտագործելն էական է բարետես կազմվածք ձեռք բերելու, հասարակական հաջողության հասնելու կամ գրավչություն ստանալու համար.

զ) ստեղծել այնպիսի տպավորություն, որ էներգետիկ ըմպելիքները օգտագործում են ալկոհոլային խմիչքների հետ համատեղ.

է) նկարահանել եւ պատկերել 25 տարեկանից ցածր տարիք ունեցող անձանց:»:

2) 3-րդ մասում «ալկոհոլային խմիչքների» բառերից հետո լրացնել «եւ էներգետիկ ըմպելիքների» բառերը:

3) 4-րդ մասում «ալկոհոլային խմիչքների» բառերից հետո լրացնել «եւ էներգետիկ ըմպելիքների» բառերը:

4) 5-րդ մասի «բ» կետում «ծավալային միավոր)» բառերից հետո լրացնել «եւ էներգետիկ ըմպելիքների» բառերը:

5) 5.1.-ին մասի «բ» կետում «ալկոհոլային խմիչքների» բառերից հետո լրացնել «եւ էներգետիկ ըմպելիքների» բառերը:

Հոդված 3. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվանից վեց ամիս հետո:

ՆԱԽԱԳԻԾ

Պ-937[2]-07.10.2024-ՏՀ-011/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ

«ՏԵՍԱԼՍՈՂԱԿԱՆ ՄԵԴԻԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. «Տեսալսողական մեդիայի մասին» 2020 թվականի հուլիսի 16-ի ՀՕ-395-Ն օրենքի 57-րդ հոդվածում 8-րդ մասի «խմիչքների» բառից հետո լրացնել «եւ էներգետիկ ըմպելիքների» բառերը:

Հոդված 2. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվանից վեց ամիս հետո:

ՆԱԽԱԳԻԾ

Պ-937[3]-07.10.2024-ՏՀ-011/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. 2004 թվականի նոյեմբերի 9-ի Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքի 257-րդ հոդվածի 1-ին մասում «ալկոհոլային խմիչքների,» բառերից հետո լրացնել «էներգետիկ ըմպելիքների,» բառերը:

Հոդված 2. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվանից վեց ամիս հետո:

ՆԱԽԱԳԻԾ

Պ-937[4]-07.10.2024-ՏՀ-011/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ

«ԵՐԵԽԱՅԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

***Հոդված** 1.* «Երեխայի իրավունքների մասին» 1996 թվականի մայիսի 29-ի ՀՕ-59 օրենքի 19-րդ հոդվածի 5-րդ մասում «ալկոհոլային խմիչքների,» բառերից հետո լրացնել «էներգետիկ ըմպելիքների,» բառերը:

***Հոդված** 2.* Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվանից վեց ամիս հետո:

ՆԱԽԱԳԻԾ

Պ-937[5]-07.10.2024-ՏՀ-011/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԵՐՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

***Հոդված** 1.* 1985 թվականի դեկտեմբերի 6-ի Վարչական իրավախախտումների վերավերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքի (այսուհետ՝ Օրենսգիրք) 47.7.-րդ հոդվածում՝

1) վերնագրի «ալկոհոլային խմիչքների» բառերից հետո լրացնել «եւ էներգետիկ ըմպելիքների» բառերը.

2) չորրորդ պարբերության «երեքհարյուրապատիկի չափով:» բառերից հետո լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ նոր մաս.

«Էներգետիկ ըմպելիքների գովազդը «Գովազդի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, 15-րդ հոդվածի 1.1-ին, 3-րդ, 4-րդ, 5-րդ, 5.1-ին մասերի պահանջների խախտմամբ՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում գովազդատուի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:»:

***Հոդված** 2.* Օրենսգրքի 158-րդ հոդվածում՝

1) 17-րդ մասի «ալկոհոլային խմիչքներ,» բառերից հետո լրացնել «էներգետիկ ըմպելիքներ,» բառերը.

2) 18-րդ մասի «ալկոհոլային խմիչքների,» բառերից հետո լրացնել «էներգետիկ ըմպելիքների,» բառերը:

3) լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ նոր՝ 47-րդ մաս.

«47. Վաճառքի ցուցադրված էներգետիկ ըմպելիքները առանձնացված սպառողական դարակաշարով (հատվածով) եւ «Խորհուրդ չի տրվում օգտագործել մինչեւ 18 տարեկան երեխաներին, հղիության եւ կրծքով կերակրելու ժամանակ, ինչպես նաեւ նյարդային բարձր գրգռվածությունից, անքնությունից, զարկերակային բարձր ճնշումից տառապող անձանց» գրառմամբ հատուկ տեսակի նշումով՝ ընթեռնելի եւ տեղադրված տեսանելի վայրում չապահովելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:»:

***Հոդված** 3.* Օրենսգրքի 238-րդ հոդվածի 1-ին մասում «46-րդ» բառից հետո լրացնել «, 47-րդ» բառով:

***Հոդված** 4.* Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվանից վեց ամիս հետո:

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«ԱՌԵՎՏՐԻ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ, «ԳՈՎԱԶԴԻ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ, «ԵՐԵԽԱՅԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ, ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԵՐՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՓԱԹԵԹԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ

1. **Իրավական ակտի ընդունման անհրաժեշտությունը**

Նախագծերի փաթեթի ընդունումը պայմանավորված է բնակչության, հատկապես՝ մինչեւ 18 տարեկան անձանց առողջության պահպանման նպատակով կոֆեին եւ տաուրին պարունակող էներգետիկ ըմպելիքների շրջանառության սահմանափակման իրավական հիմքերի ստեղծման անհրաժեշտությամբ:

Հարկ է նշել, որ Մաքսային միության հանձնաժողովի 2011 թվականի դեկտեմբերի 9-ի N880 որոշմամբ հաստատված «Սննդամթերքի անվտանգության մասին» Մաքսային միության տեխնիկական կանոնակարգն ընդունելու մասին» տեխնիկական կանոնակարգի (ՄՄ ՏԿ 021/2011) 4-րդ հոդվածով սահմանված է տոնուսը բարձրացնող ըմպելիքներ հասկացությունը, որի համաձայն՝ «տոնուսը բարձրացնող ըմպելիքներ՝ ոչ ալկոհոլային եւ թույլ ալկոհոլային ըմպելիքներ, որոնք պարունակում են տոնուսը բարձրացնող, այդ թվում՝ բուսական ծագման նյութեր (բաղադրիչներ) այն քանակությամբ, որը բավարար է մարդու օրգանիզմի վրա տոնուսը բարձրացնող ազդեցությունն ապահովելու համար՝ բացառությամբ թեյի, սուրճի եւ դրանց հիմքով պատրաստվող ըմպելիքների» (Տես՝ ՀՀ կառավարության 2020 թվականի 1009-ն որոշում, N 1 հավելված, 4-րդ հոդված): Բացի այդ Մաքսային միության հանձնաժողովի 2011 թվականի դեկտեմբերի 9-ի N881 որոշմամբ հաստատված «Սննդամթերքի մակնշման մասին» Մաքսային միության տեխնիկական կանոնակարգն ընդունելու մասին» տեխնիկական կանոնակարգի (ՄՄ ՏԿ 022/2011) 4-րդ հոդվածի 4.1-ին մասի 5-րդ կետով սահմանված է, որ «ոչ ալկոհոլային խմիչքները, որոնց մեջ կոֆեինի պարունակությունը գերազանցում է 150 մգ/լ, եւ (կամ) դեղաբույսերը եւ դրանց լուծամզվածքները մարդու օրգանիզմին տոնուս հաղորդելու համար բավարար քանակությամբ պետք է մակնշվեն «Խորհուրդ չի տրվում օգտագործել մինչեւ 18 տարեկան երեխաներին, հղիության եւ կրծքով կերակրելու ժամանակ, ինչպես նաեւ նյարդային բարձր գրգռվածությամբ, անքնությամբ, զարկերակային բարձր ճնշմամբ տառապող անձանց» գրառմամբ»: (Տես՝ ՀՀ կառավարության 2020 թվականի 1009-ն որոշում, N 9 հավելված)

Ներկայացված նախագծերով, մասնավորապես, առաջարկվում է սահմանել.

- էներգետիկ ըմպելիք հասկացությունը,
- էներգետիկ ըմպելիքների գովազդին ներկայացվող պահանջները,
- «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքով էներգետիկ ըմպելիքների գովազդին ներկայացվող, ինչպես նաեւ առեւտրի օբյեկտներում եւ առեւտրի իրականացման վայրերին պահանջների խախտման համար վարչական պատասխանատվություն:

2. **Ընթացիկ իրավիճակը եւ խնդիրները**

Էներգետիկ ըմպելիքները (EDs) համեմատաբար նոր արտադրանք են: Դրանք նման են զովացուցիչ ըմպելիքներին, լրացուցիչ հավելումներով եւ կոֆեինի ավելի բարձր խտությամբ, որը հանդիսանում է այս ըմպելիքների հիմնական բաղադրիչը (Howard and Marczinski, 2010): Էներգետիկ ըմպելիքներում հայտնաբերված դասական բաղադրիչներն են տաուրինը, գլյուկուրոնոլակտոնը, B վիտամինները, L-կարնիտինը, սախարոզը, հակաօքսիդանտները, հանքանյութերը եւ այլ բուսական հավելումներ, ինչպիսիք են ժենշենը, գուարանան, յերբա մատեն, կակաոն, կոլա ընկույզը, գինկգո բիլոբան եւ այլն (Higgins et al., 2010): Այս բաղադրիչները կարող են տարբերվել ըստ ապրանքանիշի:

Համաշխարհային տվյալները ցույց են տալիս, որ էներգետիկ ըմպելիքների սպառման ծավալները ավելանում են երիտասարդ բնակչության շրջանում (Aonso-Diego et al. 2024): Նմանատիպ իրավիճակ է նաեւ Եվրոպայում, որտեղ էներգետիկ ըմպելիքների օգտագործումը շատ տարածված է դեռահասների շրջանում: Հայաստանում դպրոցական տարիքի երեխաների առողջապահական վարքագիծը հետազոտության (HBSC 2017-2018) տվյալները ցույց են տալիս, որ երեխաների մոտ 15%-ը շաբաթական մեկ անգամ օգտագործում է էներգետիկ ըմպելիքներ: Ընդ որում տղաները զգալիորեն ավելի հաճախ էին օգտագործում էներգետիկ ըմպելիքներ, քան աղջիկները:

Էներգետիկ ըմպելիքների անբարենպաստ ազդեցությունը մարդու օրգանիզմի վրա լիովին ուսումնասիրված չէ, սակայն հայտնի են էներգետիկ ըմպելիքների սպառման հնարավոր բացասական ազդեցությունները՝ ինչպես մեծ քանակով, այնպես էլ պարբերաբար օգտագործման դեպքերում:

Էներգետիկ ըմպելիքներում առկա կոֆեինը կարող է բացասաբար ազդել երեխաների, դեռահասների եւ երիտասարդների առողջության վրա (Temple JL et al, 2017; Seifert SM et al. 2011; Nadeem IM et al. 2021): Քանի որ երեխաներն ու դեռահասներն ունեն ավելի ցածր մարմնի քաշ եւ, հետեւաբար, նրանց օրգանիզմն ավելի քիչ կոֆեին է հանդուրժում, քան մեծահասակներինը, ընդ որում՝ այս խմբի համար կոֆեինի ապացուցված անվտանգ չափաբաժին չի հայտնաբերվել: Կոդեքս ալիմենտարիուսը (Codex Alimentarius) երեխաների եւ դեռահասների համար սահմանված կոֆեինի հանդուրժողականության սահմաններ չունի:

Քանի որ դեռահասները էներգետիկ ըմպելիքների հիմնական սպառողներն են (Seifert et al., 2011; Gallimberti et al., 2013), լուրջ մտահոգություն է առաջացնում դրանց բացասական ազդեցությունն ուղեղի զարգացման հիմնական գործընթացների վրա: Մանկությունն ու դեռահասությունն ուղեղի զարգացման կարեւորագույն ժամանակաշրջաններ են: Երեխայի ուղեղի զարգացումը սկսվում է դեռ մոր հղիության շրջանում եւ շարունակվում է մոտավորապես մինչեւ 20-25 տարեկան (Lenroot and Giedd, 2006): Հետեւաբար, ոչ հասուն ուղեղի բջիջները կարող են հատկապես խոցելի լինել էներգետիկ ըմպելիքների սպառման վնասակար հետեւանքների նկատմամբ (Reis et al., 2017; Al-Basher et al., 2018): Կոֆեինը եւ տաուրինը ամենաշատն են ներգրավված այս ազդեցություններում (Serdar et al., 2019; Brown et al., 2020):

Կոֆեինի չարաշահման հետեւանքով ազդանշանային դիսֆունկցիան կարող է խաթարել ուղեղի զարգացումը, ինչը հանգեցնում է վնասակար հետեւանքների՝ մեղմ ճանաչողական խանգարումներից մինչեւ ծանր նյարդաբանական կամ հոգեկան խնդիրների (Silva et al., 2013; Al-Basher et al., 2018; Serdar et al., 2019; Zhang et al., 2020, 2022; Christensen et al., 2021; Agarwal et al., 2022):

Տաուրինն ամինաթթու է, որը գտնվում է ուղեղի, սրտի եւ կմախքի մկաններում՝ բարձր խտությամբ (Huxtable, 1992): Տաուրինի ամենաբարձր մակարդակները հայտնաբերվել են զարգացող ուղեղում եւ աստիճանաբար նվազում են մինչեւ հասուն տարիք (Brown et al., 2020): Ապացուցված է դրա դերը նեյրոնների զարգացման մեջ (Kilb, 2017; Oja and Saransaari, 2022): Հաշվի առնելով, որ դեռահասության շրջանում ուղեղի կեղեւի զարգացումը դեռ շարունակվում է եւ տաուրինի մակարդակն այս ժամանակահատվածում ամենաբարձրն է, դրա չափազանց քանակի ընդունումը կարող է խաթարել տաուրինի ֆունկցիաները՝ ազդելով ուղեղի կեղեւային կառուցվածքների բնականոն զարգացման վրա:

Ինչպես հայտնի է տաուրինը հայտնաբերվում է տարբեր օրգաններում եւ մարդու մարմնում նրա հիմնական ֆունկցիաներն են.

- Բջիջներում պատշաճ խոնավացման եւ էլեկտրոլիտների հավասարակշռության պահպանում

- Մարսողության գործում կարեւոր դեր կատարող լեղու աղերի ձեւավորման ապահովում
- Կարգավորող հանքանյութեր, ինչպիսիք են կալցիումը բջիջներում
- Աջակցում է կենտրոնական նյարդային համակարգի եւ աչքերի ընդհանուր գործառույթին
- Կարգավորում է իմունային համակարգի առողջությունը եւ հակաօքսիդիչ գործառույթը

Այսպիսով, տաուրինի հոմեոստազի խախտումը կարող է բերել տարբեր նյարդաբանական խանգարումների, ներառյալ էպիլեպսիան եւ աուտիզմը (Curran and Marczinski, 2017): Դեռահասության եւ վաղ հասուն տարիքում տաուրինի սպառումը ազդում է սովորելու ունակության եւ հիշողության վրա (Բրաուն եւ ուրիշներ, 2020): Ավելին, կոֆեինը եւ տաուրինը խաթարում են նեյրոնային ցանցի ձեւավորումը (Serdar et al., 2019):

Չնայած նրան, որ էներգետիկ ըմպելիքները գովազդվում են որպես անվտանգ եւ նույնիսկ օգտակար ըմպելիքներ, որոշ դեպքերում դրանց օգտագործումը կարող է հանգեցնել մահացու ելքի՝ կապված սրտանոթային համակարգի վրա դրա ազդեցության հետ, ներառյալ նախասրտերի եւ փորոքային առիթմիաները, սրտամկանի ինֆարկտները, կարդիոմիոպաթիաները եւ հանկարծակի սրտի կանգը (Mangi et al., 2017; Ehlers et al., 2019; Cao et al., 2021; Piccioni et al., 2021): Հաճախ այս բացասական ազդեցությունը պայմանավորված է լինում էներգետիկ ըմպելիքներում կոֆեինի բարձր խտությամբ, սակայն պետք է հաշվի առնել, որ այլ բաղադրիչներ (տաուրին, շաքարներ եւ B-վիտամիններ) կարող են տարբեր մեխանիզմների միջոցով նպաստել թվարկված հետեւանքներին՝ բարձրացնելով սրտի բաբախների հաճախությունը, արյան ճնշումը եւ սրտի կծկողականությունը (Kaur et al., 2022): Կոֆեինի պոտենցիալ բացասական արդյունքները դիտարկելիս պետք է հաշվի առնել նաեւ կոֆեինի պարունակությունն այլ բուսական բաղադրիչներում, որոնք առկա են էներգետիկ ըմպելիքներում, ինչպիսիք են գուարանան եւ յերբա մատեն, որոնց քանակությունը հաճախ չի նշվում ապրանքի պիտակի վրա:

Դեռահասների կողմից օգտագործվող էներգետիկ ըմպելիքների մեծ մասը պարունակում է մեծ քանակությամբ շաքարներ, ինչպիսիք են՝ գլյուկոզան, սախարոզան, ֆրուկտոզան կամ բարձր քանակի եգիպտացորենի օշարակը: Դրանցից ֆրուկտոզան ունի ամենամեծ ինքնուրույն ազդեցությունը եւ բարձրացնում է արյան ճնշումը սպառումից հետո (Somers and Svatikova, 2020): Գլյուկոզան, ֆրուկտոզան եւ սախարոզը նույնպես բարձրացնում են սրտի բաբախների հաճախականությունն օգտագործումից հետո: Այս երեւույթները կարող են սրել ոչ միայն սրտանոթային համակարգի վրա կոֆեինի ազդեցությունը, այլեւ չափից ավելի եւ երկարատեւ օգտագործման դեպքում՝ հանգեցնել գիրության եւ 2-րդ տիպի շաքարային դիաբետի, ընդ որում՝ վերջիններս, իրենց հերթին, սրտանոթային հիվանդությունների առաջացման ռիսկի գործոններ են հանդիսանում:

Էներգետիկ ըմպելիքները սովորաբար չեն պարունակում առողջ սննդակարգի համար անհրաժեշտ որեւէ սննդանյութ, ուստի միանգամայն արդարացված է երեխաների եւ դեռահասների կողմից դրանց ընդունման սահմանափակումը: ԱՀԿ ուղեցույցի համաձայն՝ նման ըմպելիքները չպետք է գովազդվեն երեխաների համար (Տե՛ս նաեւ. Երեխաներին սննդի շուկայավարման վնասակար ազդեցությունից պաշտպանելու քաղաքականությունը. ԱՀԿ ուղեցույց. Ժնեւ. 2023):

Մանկական գիրությունը շատ երկրներում աճող խնդիր է: 5-ից 19 տարեկան հայ երեխաների եւ դեռահասների մոտ ճարպակալման տարածվածությունն աճել է 1990թ.-ի 4,45%-ից, 2022թ.-ին հասնելով 9,56%-ի (ԱՀԿ. 5-ից 19 տարեկան երեխաների եւ դեռահասների շրջանում գիրության տարածվածությունը. Հայաստան. 2022թ.): https://data.who.int/indicators/i/C6262EC/EF93DDB

Եվրոպական սննդի անվտանգության գործակալության (EFSA) ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ կոֆեինի ընդհանուր ազդեցությանը ենթարկվելու առումով էներգետիկ ըմպելիքների «ներդրումը»՝ երեխաների մոտ կազմում է 43%, դեռահասների մոտ՝ 13%, իսկ մեծահասակների մոտ՝ 8%:

Հիմնվելով առկա տվյալների վրա՝ Սննդի անվտանգության եվրոպական գործակալությունը (EFSA) առաջարկում է, թե որքան կոֆեին կարող են օգտագործել երեխաներն ու դեռահասները օրական՝ առանց առողջ բնակչության տարբեր խմբերի համար բացասական հետեւանքների: Այս հանդուրժողականության սահմանները վերաբերում են առողջ մարդկանց եւ չեն կարող ընդունվել որպես անվտանգ ընդունման բացարձակ սահման, քանի որ կոֆեինին անհատական??արձագանքը յուրաքանչյուրի մոտ տարբեր է: Առողջ երեխաների եւ դեռահասների համար (<18 տարեկան) կոֆեինի նկատմամբ քնի խանգարման հանդուրժողականության սահմանաչափը օրական 1,4 միլիգրամ է՝ երեխայի մարմնի քաշի յուրաքանչյուր 1 կգ-ի համար, այն դեպքում՝ երբ առողջության վրա ավելի լուրջ բացասական հետեւանքներ կարող են լինել օրական 3 միլիգրամ կոֆեինի ընդունման դեպքում (EFSA 2024): Համեմատության համար նշենք, որ օրինակ՝ 500 միլիլիտր տարողությամբ էներգետիկ ըմպելիքի օգտագործումը հանգեցնում է մարդու օրգանիզմում 160 միլիգրամ կոֆեինի ավելացման: Կոֆեինի այս քանակությունը կբարձրացնի երեխաների եւ դեռահասների մեծ մասի առողջության վրա բացասական ազդեցության ռիսկը (կախված նրանց քաշից): Հետեւաբար, էներգետիկ ըմպելիքների սպառողներն ավելի հավանական է, որ կգերազանցեն EFSA-ի կողմից նշված կոֆեինի սահմանաչափը:

Էներգետիկ ըմպելիքների օգտագործման վերաբերյալ տարբեր ուսումնասիրություններ ցույց են տվել ուղիղ կապ դրանց օգտագործման եւ անհանգստության/սթրեսի, դեպրեսիայի, ընդհատված քնի, անքնության, իմպուլսիվության, հիպերակտիվության եւ ռիսկային վարքագծի միջեւ (օրինակ՝ Nadeem IM et al 2021; Silva-Maldonado P et al, 2022): Ավելին, ապացուցվում է, որ այս ըմպելիքները կախվածություն առաջացնելու հավանականություն ունեն՝ շաքարի (օրինակ՝ Gearhardt AN et al, 2023) եւ կոֆեինի բաղադրիչների պատճառով (Հիվանդությունների միջազգային դասակարգում, International Classification of Disease, ICD-10, F15. 2): Երեխաները, հատկապես սրտանոթային, երիկամային կամ լյարդի հիվանդություններով, նոպաներով, շաքարային դիաբետով, տրամադրության եւ վարքի խանգարումներով կամ հիպերթիրեոզով կամ նրանք, ովքեր որոշակի դեղամիջոցներ են ընդունում, էներգետիկ ըմպելիքի օգտագործման հետեւանքով կարող են ավելի բարձր ռիսկի ենթարկվել (օրինակ՝ Seifert SM et al. 2011): Անչափահասների շրջանում ալկոհոլի հետ էներգետիկ ըմպելիքների օգտագործումը բերում է ագրեսիվ վարքագծի եւ բռնի գործողությունների կատարման աճի (օրինակ՝ Speroni et al 2023): Բացի դրանից, բժշկական շտապ դեպքեր, հոսպիտալացումներ եւ նույնիսկ կոֆեինի թունավորումից մահեր են գրանցվել, որոնք կապված են էներգետիկ ըմպելիքների գերօգտագործման հետ (օրինակ՝ Temple JL et al, 2017):

Էներգետիկ ըմպելիքների օգտագործման հետեւանքով հնարավոր ռիսկերի նվազեցման նպատակով՝ տարբեր երկրներ դրանց սահմանափակմանն ուղղված տարբեր քաղաքականություններ են մշակում: Մի շարք երկրներ արդեն քայլեր են ձեռնարկել երիտասարդ սերնդի առողջության պաշտպանության համար՝ սահմանափակելով երեխաների համար էներգետիկ ըմպելիքների վաճառքը եւ գովազդը:

Ներկայումս ԵՄ անդամ պետություններում կիրառվում են կոնկրետ իրավակարգավորումներ՝ ներառյալ անչափահասներին էներգետիկների վաճառքի սահմանափակումները: Շվեդիայում, օրինակ, որոշ ապրանքների վաճառքը թույլատրված է միայն դեղատներում, իսկ մինչեւ 15 տարեկան երեխաներին վաճառքն ընդանրապես արգելված է: Կանադան պարտադրում է նախազգուշական մակնշման առկայություն, որով նշվում է օրական առավելագույն սպառման քանակը եւ ներառում է նախազգուշացում՝ էներգետիկ ըմպելիքները ալկոհոլի հետ չխառնելու վերաբերյալ: Հունգարիայում 2012 թվականին, ի լրումն մի շարք այլ ապրանքների եւ սննդանյութերի՝ կոֆեին պարունակող էներգետիկ ըմպելիքների վերաբերյալ ներդրվել է «հանրային առողջության հարկը»:

Բացի նշվածներից, բազմաթիվ այլ երկրներ եւս, հաշվի առնելով վերը նշված հիմնահարցերը, արդեն իսկ ընդունել են օրենսդրական որոշակի կարգավորումներ՝ հատկապես երեխաների եւ

երիտասարդների շրջանում էներգետիկ ըմպելիքների շրջանառության սահմանափակման նպատակով: Մասնավորապես, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում էներգետիկ ըմպելիքների իրացումն ու վաճառքը կարգավորվում է նահանգային օրենքներով՝ ԱՄՆ-ի Սննդի եւ դեղերի վարչության (FDA) կողմից՝ համաձայն «Սննդի, դեղերի եւ կոսմետիկ արտադրության մասին» օրենքի: ԱՄՆ Վաշինգտոն նահանգում գործում է «Էներգետիկ ըմպելիքների վաճառքի սահմանափակման մասին» օրենքը, համաձայն որի՝

- անձը չի կարող տասնութ տարեկանից ցածր անձին վաճառել, տալ, նվիրել կամ առաջարկել վաճառել կամ մատակարարել էներգետիկ ըմպելիք,

- այս օրենքն առաջին անգամ խախտելու դեպքում նախատեսվում է դրամական տույժ, որը չի կարող գերազանցել հիսուն դոլարը, երկրորդ խախտման համար նախատեսված դրամական տույժը չի կարող գերազանցել հարյուր դոլարը, իսկ երեք եւ ավելի անգամ խախտելու համար սահմանված դրամական տույժը յուրաքանչյուր խախտման համար չի կարող գերազանցել հինգ հարյուր դոլարը:

ԱՄՆ-ի Մասաչուսեթս նահանգում նույնպես գործում է 18 տարեկանից ցածր անձանց «էներգետիկ ըմպելիքների» վաճառքն արգելելու մասին օրենքը, ըստ որի՝ յուրաքանչյուր անձ, ով տարածում, առաքում, նվիրում կամ վաճառում է ցանկացած «Էներգետիկ ըմպելիք» կամ այլ արտադրանք կամ ըմպելիք, որում կոֆեինի պարունակությունը գերազանցում է 71 մգ-ը 12 ունցիայի համար եւ առկա է տաուրին եւ գլյուկուրոնոլակտոն, կամ իբրեւ սննդային հավելում որակված այլ փափուկ խմիչք, որում կոֆեինի պարունակությունը հավասար կամ ավելի է, քան 80 մգ 8 հեղուկ ունցիայի համար եւ սովորաբար ներառում է մեթիլքսանտինների, վիտամինների B խմբի եւ մինչեւ 18 տարեկան անձանց համար որպես էներգիայի աղբյուր կամ էներգիայի բարձրացման միջոց գովազդվող բուսական տարր եւ չի կարգավորվում Սննդամթերքի եւ դեղերի վարչության կողմից, ենթակա է պատժի տուգանքով՝ ոչ պակաս, քան հիսուն դոլար առաջին խախտման համար, հարյուր դոլար՝ երկրորդ խախտման համար եւ երկու հարյուր հիսուն ԱՄՆ դոլար երրորդ խախտման համար:

Ռուսաստանի Դաշնության Պետդումա է ներկայացվել օրինագիծ՝ 18 տարին չլրացած անձանց ոչ ալկոհոլային էներգետիկ ըմպելիքների մանրածախ վաճառքն արգելելու վերաբերյալ: Նախագիծը ընդունվելու դեպքում այն ուժի մեջ կմտնի 2024թ. սեպտեմբերի 1-ից: Բացի այդ, ՌԴ 65 սուբյեկտներում արդեն իսկ ընդունվել եւ գործում են նմանատիպ արգելք սահմանող օրենսդրական ակտեր (օրինակ՝ 2019, part of administrative offences law):

Լիտվայի Հանռապետությունում էներգետիկ ըմպելիքները սահմանվում են որպես ավելի քան 150 մգ/լ կոֆեին պարունակող ոչ ալկոհոլային ըմպելիք, որը կարող է պարունակել նաեւ այլ խթանիչներ (օրինակ՝ գլյուկուրոնիկ լակտոն, ինոզիտոլ, գուարանին, գինսենոզիդներ, գինկգոյի էքստրակտ, տաուրին) (2014, part of food law): Համաձայն այս օրենքի արգելվում է 18 տարին չլրացած անձանց վաճառել, գնել կամ առաջարկել էներգետիկ ըմպելիքներ:

Լատվիայի Հանրապետությունում նույնպես արգելված է էներգետիկ ըմպելիքների վաճառքը մինչեւ 18 տարեկան անձանց (2016, separate law on handling of energy drinks): Այս օրենքի համաձայն՝ էներգետիկ ըմպելիքները սահմանվում են որպես ավելի քան 150 մգ/լ կոֆեին եւ առնվազն մեկ խթանող կամ վերականգնող նյութ (օրինակ՝ տաուրին, ինոզիտոլ, գուարանա ալկալոիդներ, Գինկգո Բիլոբայի էքստրակտներ) պարունակող ոչ ալկոհոլային ըմպելիքներ՝ պատրաստի օգտագործման համար: Օրենքի համաձայն՝ մանրածախ առեւտրի ժամանակ այս արտադրանքը պետք է առանձնացված լինի պարենային այլ ապրանքներից եւ պարունակի հատուկ նախազգուշացում:

Թուրքիայում օրենքի համաձայն (2017, part of food law) էներգետիկ ըմպելիքներ են համարվում կոֆեին, տաուրին, գլյուկորոնոլակտոն, ինոզիտոլ, ածխաջրեր, ամինաթթուներ, վիտամիններ,

հանքանյութեր եւ այլ սննդամթերք եւ բաղադրիչներ պարունակող ոչ ալկոհոլային ըմպելիքները: Այս օրենքով արգելված է մինչեւ 18 տարեկան անձանց վաճառքը, ապրանքի վրա նախազգուշական հաղորդագրությունը պետք է լինի սպառողին տեսանելի եւ այլն:

3. Առաջարկվող կարգավորման բնույթը

Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ առաջարկվում է օրենքով ամրագրել «էներգետիկ ըմպելիք» հասկացության սահմանումը, ՀՀ-ում արգելել մինչեւ 18 տարեկան անձանց էներգետիկ ըմպելիքների վաճառքը, սահմանափակել էներգետիկ ըմպելիքների գովազդի հնարավորությունները եւ ոչ պատշաճ (ապրանքի իրական բովանդակությունը չբացահայտող) գովազդի հեռարձակումը եւ էներգետիկ ընպելիքների գովազդի հեռարձակման ժամանակային տիրույթը, ինչպես նաեւ սահմանել վարչական պատասխանատվություն՝ նշված սահմանափակումները եւ արգելքները խախտելու համար:

Բացի այդ, նախագծի 3-րդ հոդվածի 16.1-րդ մասով առաջարկվում է սահմանել, որ 18 տարին չլրացած անձանց, բացի էներգետիկ ըմպելիքներից, արգելվում է նաեւ ալկոհոլային խմիչքների վաճառքը: Խնդիրը կայանում է նրանում, որ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքի 158-րդ հոդվածի 17-րդ մասով նախատեսված է. «18 տարին չլրացած անձանց ալկոհոլային խմիչքներ, ...» վաճառելու համար վարչական պատասխանատվություն (վաճառողի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով), այն դեպքում՝ երբ «Առեւտրի եւ ծառայությունների մասին» օրենքը 18 տարին չլրացած անձանց ալկոհոլային խմիչքներ վաճառելու արգելք չի սահմանել: Հետեւաբար, նշված մասով առաջարկվում է լրացնել «Առեւտրի եւ ծառայությունների մասին» օրենքում առկա՝ ալկոհոլային խմիչքների հետ կապված օրենսդրական բացը:

4. Նախագծի մշակման գործընթացում ներգրավված ինստիտուտները եւ անձինք

Նախագծերի փաթեթը մշակվել է Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարության եւ Ազգային ժողովի պատգամավորների կողմից:

5. Ակնկալվող արդյունքը

Նախագծերի փաթեթի ընդունմամբ ակնկալվում է նպաստել հանրային առողջության եւ հատկապես երեխաների եւ երիտասարդների առողջության պահպանմանը, ինչպես նաեւ երիտասարդ տարիքում կոֆեինից եւ տաուրինից անձանց կախվածության դեպքերի նվազեցմանը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ

N 1004-Ա

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ (ՀԱՐԱԿԻՑ ԶԵԿՈՒՑՈՂ) ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական օրենքի 66-րդ հոդվածի 2-րդ մասը՝

Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարար Գևորգ Պապոյանին նշանակել Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովում «Առևտրի և ծառայությունների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին», «Գովազդի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին», «Տեսալսողական մեդիայի մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին», «Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին», «Երեխայի իրավունքների մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին» և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի փաթեթը (Պ-937-07.10.2024-ՏՀ-011/0) քննարկելիս Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ներկայացուցիչ (հարակից զեկուցող):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏ Ն. ՓԱՇԻՆՅԱՆ

Երևան

08.11.2024
ՀԱՎԱՍՏՎԱԾ Է
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ
ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ